

Oplæg vedr. minihøring om folkeskolestrukturen

SKOLELEDERNE takker for muligheden for at fremsætte foreningens bemærkninger vedr. 'Forslag til lov om ændring af lov om folkeskolen' over for Uddannelsesudvalget.

Overordnede betragtninger:

Dette oplæg vedrører fortrinsvis de ændringer, som lovforslaget vil medføre i forhold til folkeskolens ledere, og har som udgangspunkt det perspektiv, om ændringerne kan antages at skabe en bedre folkeskole for eleverne gennem en styrkelse og præcisering af ledelsesforholdene.

Af bemærkningerne til lovforslaget pkt. 2.1.2. vedr. skolelederens ansvar fremgår, at lovforslaget bl.a. "har til hensigt at fremme en stærk og synlig skoleledelse, ikke mindst i forhold til pædagogisk ledelse."

SKOLELEDERNE er enige i behovet for en stærk og synlig ledelse, men må bemærke, at lovforslagets indhold efter foreningens opfattelse ikke fuldt ud understøtter disse intentioner. Bl.a. ansvarsfordelingen mellem kommunalbestyrelse, skolebestyrelse og skoleleder fremstår ikke med tilstrækkelig tydelighed i lovforslaget.

SKOLELEDERNE finder derfor, at der forud for evt. ændring af Lov om folkeskolen er behov for en grundig analyse af problemer vedr. ansvars- og kompetencefordeling.

Bemærkninger til udvalgte enkeltelementer i lovforslaget:

1.

Ad § 24, stk.3, 1. pkt.: "Kommunalbestyrelsen kan beslutte, at flere skoler skal have fælles skoleleder og eventuelt fælles skolebestyrelse, men hver sit skoledistrikt, jf. § 36, stk. 2."

SKOLELEDERNE opfatter en skole som en *organisatorisk helhed* med én ledelse og én bestyrelse. En organisatorisk helhed kan godt være placeret i flere geografisk adskilte afdelinger og kan også rumme flere funktioner, herunder fritidsordninger og daginstitutioner, men den kan nødvendigvis ikke have flere bestyrelser, hvis ønsket om en klar ansvars- og kompetencefordeling skal imødekommes.

Lovens § 44 stk. 2 omhandler skolebestyrelsens ret til at fastsætte principper for bl.a. undervisningens organisering, og disse bør efter SKOLELEDERNEs opfattelse være ens for den samlede skole som organisatorisk helhed. Hvis hver afdeling af skolen har egen skolebestyrelse, kan denne ensartethed ikke sikres. Ovenstående formulering frarådes derfor.

2.

Ad § 13, stk 1, 1. pkt (m.fl.): "Eleverne og forældrene, jf. § 54, skal regelmæssigt underrettes om lærernes og eventuelt skolens leders syn på elevernes udbytte af skolegangen."

SKOLELEDERNE er uforstående over for den ændrede ordlyd af bl.a. § 13 stk. 1, 1. pkt., hvor 'skolen' er erstattet med 'lærerne og eventuelt skolens leder'. Der har i denne sammenhæng aldrig

været tvivl om, hvad 'skolen' som begreb står for. 'Skolen' er udtryk for den virksomhed, som skolen udøver – under skolelederens ledelse og ansvar.

Flere steder i loven erstattes 'skolen' med "vedkommende lærer", "elevens lærere" mv, men disse ændringer fremstår bureaukratiske og lidet relevante.

SKOLELEDERNE mener, at den hidtidige anvendelse af begrebet 'skolen' skal fastholdes, men nuanceres i § 45 (vedr. skolelederens ansvar) med en tilføjelse om, at skolelederen helt eller delvis kan delegerer sine beføjelser til skolens ansatte (se endvidere nedenstående).

3.

Ad § 45 stk. 1: "Ved hver skole ansættes en leder, der varetager den pædagogiske og daglige administrative ledelse af skolen."

Af § 45 fremgår ikke længere, at skolens leder er ansvarlig for skolens virksomhed over for skolebestyrelsen og kommunalbestyrelsen. Set i sammenhæng med SKOLELEDERNES opfattelse af begrebet 'skolen' som et udtryk for *hele* den virksomhed, skolen udøver under skolelederens ledelse og ansvar, ser vi med beklagelse på denne ændring, som ikke understøtter lovforslagets intention om en styrkelse og synliggørelse af skolelederen.

SKOLELEDERNE mener, at § 45 stk. 1, 2, 3 og 5 bør fastholdes i sin nuværende form, men at § 45 stk. 4 om, at skolelederen udøver sin virksomhed i samarbejde med de ansatte, som foreslået godt kan flyttes til § 46 (vedr. rådgivende organer).

4.

Ad § 2: Lovforslaget ophæver nuværende lovs formulering i § 2 om, at folkeskolen er en kommunal ansvarsopgave, som kommunalbestyrelsen fastlægger mål og rammer for. En begrundelse kan være, at dette ansvar fremgår af lovens § 40, men det er efter SKOLELEDERNES opfattelse ikke hensigtsmæssigt at "gemme" en præcisering af det overordnede og grundlæggende ansvar til § 40 - i en lovændring, hvis mål det bl.a. er at klarlægge ansvars- og kompetencefordeling.

SKOLELEDERNE mener, at § 2 bør fastholdes i sin nuværende form, dog med tilføjelse af et stk. 4 hvori også kommunalbestyrelsens ansvar for undervisningsmiljølovens bestemmelser om et godt undervisningsmiljø, herunder skolens fysiske, psykiske og æstetiske undervisningsmiljø, bliver præciseret. (Skolelederens ansvar i denne forbindelse fremgår af bemærkningerne til § 45 (ændring nr. 35)).

5.

Ad bemærkningernes pkt. 2.1.1. vedr kommunalbestyrelsens ansvar skal endvidere bemærkes uoverensstemmelsen mellem formuleringen, at "kommunalbestyrelsen har kompetencen til at træffe enhver beslutning om folkeskolen inden for det gældende lovgrundlag, medmindre der er tale om beslutninger, som forudsætter en særlig sagkundskab (-)" og den nugældende ordlyd af § 40 a, stk. 3: "Hvis kvalitetsrapporten viser, at det faglige niveau på en skole ud fra en helhedsvurdering (-) ikke er tilfredsstillende, skal kommunalbestyrelsen udarbejde en handlingsplan med henblik på at forbedre niveauet på skolen."

SKOLELEDERNE mener, at udarbejdelsen af handlingsplaner vedr. forbedring af skolens faglige niveau er et udmærket eksempel på en beslutning, som forudsætter særlig sagkundskab, og at det er formuleringer som denne, der er medvirkende årsag til at skabe uklarhed om ansvar og beføjelser i folkeskolen.

SKOLELEDERNE er af den opfattelse, at det er den enkelte skoleleder, der i kraft af sin særlige sagkundskab, opnået gennem erfaring og uddannelse, og i samarbejde med elever, lærere og forældre skal lede skolen pædagogisk og administrativt og dermed være ansvarlig for skolens samlede virksomhed over for kommunalbestyrelsen.

Med venlig hilsen

Anders Balle
Formand

***Indlæg fra Børne- og Kulturchefforeningen
i forbindelse med høring
onsdag den 6. februar 2008 kl. 9.00-11.30
i Provianthusets mødelokale D, Christiansborg.***

Notat vedrørende lovforslag om skolestruktur

Udgangspunkt for overvejelserne

Ændringer af skolestrukturen i en kommune tager som regel udgangspunkt i spørgsmålet:

Hvordan sikrer vi, at skolernes faglige og pædagogisk tilbud kan leve op til de nuværende og kommende centrale krav og hvordan sikrer vi kvaliteten inden for den ramme der er til rådighed?

Sikring af det pædagogiske og faglige tilbud omfatter

- de faglige kompetencer hos medarbejderne herunder linjefag eller tilsvarende
- faglig bæredygtighed som sikrer fortsat udvikling af de faglige kompetencer og mulighed for faglig sparring fra ressourcepersoner
- støttefunktioner i form af center med ekspertise i forhold til specialpædagogik, læsning, AKT, naturområdet m.v.
- ledelseskompetence og ledelsesvilkår, der kan sætte pædagogisk dagsorden og sikre at mål omsættes til praksis
- tidssvarende fysiske rammer herunder faglokaler, IT-muligheder, pædagogisk servicecenter, rum til holddannelse m.v.

Uanset skolestørrelse skal alle skoler opfylde lovens krav til timetal og have mulighed for at indfri fagenes trin- og slutmål, hvilket betyder at skolestørrelser og klassekvotienter har betydning for størrelsen af den ramme, der skal stilles til rådighed.

Over for disse forhold står den geografiske udstrækning i en kommune, hvor en i faglig og økonomisk henseende optimal skolestruktur betyder en uforholdsmæssig lang skolevej, og hvor der politisk kan være ønsker om at tilgodese lokalområderne.

Fælles ledelse for flere skoler

Børne- og kulturchefforeningen er positiv overfor forslaget om, at muligheden for fælles ledelse fremover vil omfatte alle folkeskoler uanset elevantal og beliggenhed.

Forslaget giver mulighed for en mere fleksibel opgaveløsning på baggrund af lokale forhold. Det giver en større grad af fleksibilitet, tilpasning til lokale forhold, og det kan være med til at sikre større sammenhæng og helhed.

Fælles ledelse mellem flere skoler giver mulighed for at kunne udnytte ressourcepersoner på tværs af skolerne, bedre støttestrukturer og bedre vilkår for ledelse.

En forudsætning for fleksibiliteten er dog, at der sikres et fællesskab i form af en fælles bestyrelse og et pædagogisk råd.

Fælles ledelse for skole og dagtilbud

Børne- og Kulturchefforeningen er positiv overfor forslaget om, at der fremover kan etableres fælles ledelse for skole og dagtilbud uden begrænsning i skolestørrelse. Forslaget giver mulighed for at tænke i større helheder på tværs af de forskellige institutionstyper.

Det giver flere muligheder for udvikling, mere varierede arbejdsopgaver, større indflydelse på lokalområdet fremtid, en fornuftig koordinering af aktiviteterne, et styrket tværfagligt fællesskab og engagement og et større helhedsperspektiv.

En skole som en samlet bygningsmæssig enhed

Børne- og Kulturchefforeningen er meget skeptisk overfor forslaget om, at når en skole har flere undervisningssteder, skal hvert undervisningssted udgøre en afdeling, at der til hver afdeling skal høre et skoledistrikt, og at bestemmelserne om frit skolevalg kommer til at omfatte de enkelte afdelinger.

BKF har forståelse for intentionen om at sikre, at elever og forældre ikke sendes til en anden afdeling af skolen, end den der ligger tættest på det sted, hvor de bor.

Med det foreliggende forslag er der ingen særlige fordele ved at ændre en lille skoles status fra selvstændig skole til en afdeling, når de andre muligheder vedrørende fælles ledelse medtænkes.

Muligheden for at anvende tidligere skolers bygninger som lokale undervisningssteder vil blive hæmmet med det foreliggende forslag, da det vil blive vanskeligt at sikre mere hensigtsmæssige klasse størrelser og dermed et bedre pædagogisk og fagligt læringsmiljø.

Forslaget giver ikke større frihed og fleksibilitet til kommunerne, og forslaget vil kunne få den effekt, at det ikke af økonomiske grunde vil være muligt at fastholde de mindre skoler i lokaleområderne.

Lovforslaget vil desuden i sin nuværende udformning også komme til at berøre skoler beliggende i byområder, hvor der er en mindre geografisk afstand mellem f. eks. indskolingsafdelingen og resten af skolen.

Konsekvens

Vedtages forslaget i sin nuværende udformning vil det have to mulige konsekvenser

- at de mindre skoler nedlægges i stedet for at blive opretholdt som undervisningssteder med en afdelingstilknudning til en større skole
- at det manglende rationale kan få betydning for undervisningstimetallet og det serviceniveau kommunen vil kunne tilbyde

Overvejelser

BKF er enig i, at en skolestruktur med hele kommunen som et skoledistrikt og de øvrige skoler som afdelinger ikke er i overensstemmelse med intentionen i lovgivningen, idet selve ideen med et skoledistrikt med de dertilhørende retskrav dermed bortfalder.

BKF kunne forestille sig, at man i lovforslaget, som alternativ til forslaget om selvstændigt distrikt og hvad deraf følger, indbyggede nogle begrænsninger i forhold til afdelingsopbygning, som gik på antallet af skoler, som kunne være omfattet af en sådan ordning og på maksimale geografiske afstande mellem de forskellige enheder i en afdelingsopbygning.

En sådan løsning vil også tage hensyn til den tid, der skal bruges til befordring.

Ledelsesstrukturen skal gennemtænkes både ud fra geografi, brugerdemokrati og den kvalitet, der skal være uanset skolens størrelse.

Per B. Christensen og

Anna Marie Illum

Børne- og Kulturchefforeningen

30-01-2008

Bilag

Dato: 30-01-2008

Bilag vedrørende skolestruktur

- Udbygning via konkrete eksempler

En generel tendens i hele landet er, at der af økonomiske grunde peges på, at målet er større skoler eller større organisatoriske enheder. Nogle undersøgelser (bl.a. Jill Mehlbye, AKF 2004 og OECD-undersøgelser) understøtter desuden målet om større skoler af pædagogiske og faglige grunde.

De fleste kommuner inddrager en række perspektiver, når der skal sættes mål for skolestørrelser og skolestruktur f. eks.

1. Det pædagogiske perspektiv i forhold til elevernes lærings- og udviklingsmiljø
 - a. Undersøgelser viser, at der er flere faglige udfordringer for den enkelte elev i en klasse med et vist elevtal. Fleksibel holddannelse efter forskellige kriterier og en fleksibel tilrettelæggelse af læringsmiljøet kræver et vist volumen.
2. Perspektivet omkring fødeskoler, overbygningsskoler, fuldt udbyggede skoler, 10. klasse centre og afdelinger
 - a. Delingen mellem fødeskoler og overbygningsskoler sker typisk i dag efter 6. klasse med baggrund i opbygningen i fælles mål for fagene.
 - b. På en 1-sporet skole er den optimale klasestørrelse i de fleste kommuner mellem 22 og 26 elever set ud fra en økonomisk betragtning. Ved meget få elever stiger udgiften pr. elev markant og ved årgangsstørrelser over 26 stiger sandsynligheden for ny klassedannelse, hvorefter udgiften pr. elev igen stiger markant. Det samme gør sig i nogen udstrækning gældende på en 2-sporet skole, hvorimod en 3-sporet skole er noget mere robust.
3. Det fagprofessionelle perspektiv af hensyn til de ansattes rationelle og kvalitative løsning af skolens opgaver (ledere, lærere, pædagoger og teknisk administrativt personale)
 - a. På større skoler er der bedre mulighed for at eleverne undervises af lærere med linjefag eller at der i lærerteamet er lærere med linjefag. Det er desuden nemmere at uddanne og finde ressourcer til specielle vejledere (læsning, specialpædagogik, AKT, naturfag osv.). Det fagprofessionelle miljø er bredere, og det er muligt at etablere faglige fællesskaber med fokus på faglig udvikling. På skoler med én geografilærer, én engelsklærer osv. er dette vanskeligere.
 - b. Alle peger på vigtigheden af at ledelse prioriteres og på en mindre skole er ledelsen ofte også forpligtet på undervisningstimer. Det gør det vanskeligt, at få den tid til ledelsesopgaven, som der er behov for.
4. Det økonomiske perspektiv af hensyn til det samlede skolevæsens muligheder og vilkår
 - a. Målet er at løse opgaven på det højeste mulige kvalitative niveau inden for den ramme der er til rådighed. En lille skole vil altid have højere driftsudgifter pr. elev end en stor skole, da der altid vil være nogle basisudgifter, som ikke kun er afhængige af elevtallet. Det gælder i forhold til ledelse, administration, det tekniske område, bygninger, skolebestyrelsen osv.
 - b. Ofte har små skoler desuden lave klassekvotienter, hvilket gør basisudgiften til undervisningen dyrere pr. elev - basisudgiften fordeles på et færre antal elever. Mere

hensigtsmæssige skolestørrelser frigør ressourcer til udvikling af det samlede skolevæsen

5. Perspektivet omkring lokalsamfund og geografi
 - a. Her handler det ikke så meget om den undervisningsmæssige kvalitet, men lokalpolitiske interesser
 - b. I forhold til geografien spiller elevernes daglige befordringstid og den sikre skolevej ind. Det betyder, at man kan blive nødt til at fravige målet om en hensigtsmæssig skolestørrelse for at tilgodese dette perspektiv

Undervisningsudgifter pr. elev

Forskellen i udgifter pr. elev varierer fra kommune til kommune på baggrund af det serviceniveau kommunen har lagt. I en konkret kommune som har arbejdet med ny struktur på folkeskoleområdet i kølvandet på kommunalreformen viser en analyse, at der er et udsving på 9000 kr pr. elev, hvilket vil sige at den dyreste elev er 40 % dyrere end på de billigste skoler. De dyreste skoler er de små skoler med uhensigtsmæssige klassestørrelser og de billigste er 3-sporede skoler med høje klassekvotienter.

I forhold til teknisk servicepersonale, rengøring og indvendig vedligehold er der endnu større udsving i udgiften pr. elev.

Muligheder - scenarier

De muligheder man som kommuner overvejer, når denne opgave skal løses er

- nedlæggelse af de små skoler
- fødeskoler med overbygning
- fælles ledelse flere skoler
- en skole med afdelinger

Etablering af én skole med afdelinger og dermed ét distrikt vil give mulighed for at kunne styre klassedannelsen og placeringen af de enkelte klassetrin hensigtsmæssigt i forhold til de konkrete elevtal og mulighederne i forhold til de fysiske rammer. Det giver mulighed for at skabe tilbud til eleverne på tværs af de fysiske rammer, ligesom der vil være bredere tilbud om specialpædagogisk bistand og vejledning og rådgivning fra ressourcepersoner.

Personalet vil få mulighed for at indgå i større faglige fællesskaber, og der vil være mulighed for at sikre dannelsen af et ledelsesteam, hvor den pædagogiske ledelse kan prioriteres.

Det økonomiske rationale ligger udover undervisningsudgifterne på udgifter til ledelse, administration og teknisk service.

I forhold til en fælles ledelse med flere skoler indebærer modellen med en afdelingsopbygning mulighed for at kunne optimere klassedannelsen.

Per B. Christensen og

Anna Marie Illum

30/01/2008

Udgangspunkt for overvejelser

- o Bedst mulig skole for de fleste
 - Faglig bæredygtighed
 - Støttefunktioner
 - Ledelsesforhold
 - Fysiske rammer
- o Udnyttelse af de tilstedeværende ressourcer
- o Hensynet til lokalområder og geografi

Fælles ledelse

flere skoler - dagtilbud

- o Mere fleksible opgaveløsning
- o Tilpasning til lokale forhold
- o Ressourcepersoner på tværs
- o Bedre vilkår for ledelse
- o Helhedsperspektiv
- o Styrket tværfagligt fællesskab
- o Koordinering

En skole – flere afdelinger

Med eget distrikt forsvinder fordelene
ved løsningen

- Hensigtsmæssige klasse størrelser
- Bedre pædagogisk og fagligt miljø

Konsekvens

- De mindre skoler nedlægges
- Det manglende rationale får
betydning for det generelle niveau

Overvejelser

- o Forstår nødvendigheden af en regulering
- o Muligheder
 - Antallet af skoler, som kan være omfattet af en sådan ordning
 - Den geografiske afstande mellem de forskellige enheder

København 30/1-2008

BUPL's synspunkter på samdrift og USFO

I det foreliggende lovforslag ser BUPL umiddelbart nogle problemer, som bør analyseres og diskuteres i Uddannelsesudvalget. Ikke mindst fordi skole/SFO, som vitale institutioner i lokalsamfundene, har forankring og forældreopbakning som forudsætning for udfoldelse af engagement og deltagelse.

I baggrunden for forslaget hedder det, at opmærksomheden rettes mod rammerne for styrelsen af folkeskolen og nogle tilgrænsende kommunale serviceområder. Som faglig organisation på et sådant "tilgrænsende kommunalt serviceområde", nemlig det pædagogiske arbejdsfelt, vil vi især rette fokus på, hvor forældreindflydelsen bliver mindre, og hvor pædagogisk indhold bliver ændret eller tilsidesat.

Det første anser vi for et demokratitab, og det andet betragter vi som et tab i forhold til mindre børns udvikling og læring, altså et pædagogisk tab.

I afsnit 1 beskrives den gældende lovgivning sat op mod den foreslåede ny lovgivning om samdrift og USFO.¹ Derefter oplistes i afsnit 2 og 3 - med udgangspunkt i hvad der lovgivningsmæssigt bliver sat i spil - en række konkrete problemer som BUPL ser i det foreliggende forslag. Til slut i afsnit 4 en kort gennemgang af lovbestemmelser om dagtilbudsbørn, når disse optages i privatinstitutioner og på privatskoler.

1. Gældende og foreslået ny lovgivning for USFO

Nuværende regler

Folkeskoleloven giver mulighed for at dispensere fra lovens bestemmelser bl.a. for at bevare små skoler. En række kommuner har derfor søgt og fået dispensation for aldersgrænser for SFO-børn (4 år og 10 mdr.). Der er for tiden omkring 100 ordninger, hvor der kan indskrives børn fra 3 år (USFO).

At en 3-6 årige indskrives i en USFO frem for i dagtilbud betyder at:

- Der er ikke loft over forældrebetalingen, som der er det i børnehaven ift. lov om dagtilbud. Og der er ingen garanti imod, at forældrebetaling for USFO glider over i skolens drift og undervisning.
- Forældrene har ingen formel indflydelse i relation til skolebestyrelsen. Ministeriet giver dog dispensation for valgbarhed og valgret for småbørnsforældrene, hvis kommunen ønsker det
- USFO er ikke omfattet af en række kvalitetskrav f.eks. pædagogiske læreplaner, børnemiljøvurdering mv.

¹ USFO anvendes konsekvent som forkortelse for "udvidede skolefritidsordninger"

Lovforslaget

Lovforslaget omfatter følgende ændringer:

1. Mulighed for også at oprette USFO på skoleafdelinger med maksimalt 150 elever. Skoleafdelinger er et nyt begreb, idet skolen nu kan omfatte geografisk adskilte afdelinger.
2. Kommunalbestyrelsen behøver ikke søge dispensation, men kan alene beslutte aldersgrænse/USFO.
3. Ved en bekendtgørelse sikres det, at forældre til småbørn i USFO har valgret og er valgbare til skolebestyrelsen.

Konklusion: Med lovforslaget er der ikke taget højde for pædagogisk kvalitet, forældrebetalingsskift mv. og hvilke konsekvenser, ændringerne kan have for både børn og forældre.

2. Gældende og foreslået ny lovgivning for samdrift mellem daginstitution og skole

Nuværende regler

Ved samdrift mellem skole og dagtilbud² etableres en fælles bestyrelse for skolen og daginstitutionen og evt. fælles leder. Det kan med gældende lov lade sig gøre:

1. Med kommunal godkendelse på små skoler (op til 150 elever) i landdistrikter
2. Men dispensation fra ministeriet på skoler med op til 300 elever

Der er følgende betingelser for etablering af samdrift:

- Både dagtilbuddets forældrebestyrelse og skolebestyrelse skal ønske det.
- Skolebestyrelsen får dispensation til at udvide med et antal forældrerepræsentanter for dagtilbuddet, som dog ikke må være flere end repræsentanter for skolebørnene.
- Begge personalegrupper skal være repræsenteret i bestyrelsen.
- Fælleslederen (læs: skolelederen) er bestyrelsens sekretær. Der er ikke taget stilling til den situation, hvor der fortsat både er en skoleleder og en daginstitutionsleder.
- De to virksomheder kører fortsat efter hvert deres lovgrundlag, f.eks. er det ikke muligt at sammenblende budgetterne.

Ledelsesstillingerne er et aftalespørgsmål mellem overenskomsternes parter, og derfor vil det kræve en forsøgsdispensation, hvis der ikke fortsat skal være en pædagog som leder af dagtilbuddet.

Lovforslaget

Lovforslaget rummer følgende ændringer:

1. Muligheden for samdrift gælder alle skoler uanset elevantal.
2. Der behøves ingen dispensationer fra ministeriet.
3. Dagtilbudsforældrenes tilslutning til samdrift er ikke nødvendig. Det er alene en kommunal beslutning.

² Samdrift mellem skole og dagtilbud er samdrift mellem kommunale ordninger. En selvejende daginstitution kan ikke indgå i samdrift.

Som en modifikation nævnes, at beslutninger der alene vedrører dagtilbuddet, træffes af de medlemmer af fællesbestyrelsen, der er valgt fra dagtilbuddet, men det er ikke uddybet.

Konklusion: Forældre har ifl. Dagtilbudsloven retskrav til at oprette forældrebestyrelse for hvert enkelt dagtilbud. Med dette lovforslag kan kommunalbestyrelsen tilsidesætte forældrenes retskrav.

3. Manglende lovregulering i USFO

Når børnehavebørn indskrives i en skolefritidsordning, ophæves bestemmelser fra dagtilbudsloven for disse børn og deres forældre. De lovmæssige fastsatte bestemmelser i dagtilbudsloven, der ikke eksisterer i en USFO, er bl.a. følgende:

a) Generelt formål

Dagtilbudsloven fastsætter (§ 1), at kommunerne via dagtilbuddene skal:

- fremme børns trivsel, udvikling og læring
- forebygge negativ social arv og eksklusion
- skabe sammenhæng og kontinuitet mellem tilbuddene

Kommunerne skal desuden udarbejde mål og rammer for kommunens dagtilbud (§ 3)

b) Pladser og tilsyn

Kommunalbestyrelsen skal stille det nødvendige antal pladser til rådighed i kommunal daginstitution, selvejende institution, kommunal dagpleje eller privat dagpleje (§ 4) og desuden udarbejde og offentliggøre regler og rammer for det pædagogiske tilsyn³ (§ 5).

c) Ledelse (§ 6)

Der skal være en leder for hver daginstitution (pædagogisk og administrativ ledelse), som står til ansvar overfor kommunalbestyrelsen og indgår i et strategisk samarbejde med forvaltning/direktion. Lederen har sekretærfunktioner i forældrebestyrelsen.

Lederen har ret/pligt til at formulere/godkende og evaluere den pædagogiske læreplan, ret/pligt til at formulere/godkende børnemiljøvurdering, pligt til at opfylde kommunalbestyrelsens mål og rammer og pligt til at arbejde efter forældrebestyrelsens vedtagne principper. Lederen har instruktionsbeføjelser overfor personalet.

d) Dagtilbuddenes pædagogiske formål

§ 7 er den formålsbestemmelse, der siger, at institutionerne skal fremme trivsel, sundhed, udvikling og læring. Dagtilbud skal samarbejde med forældrene om børns alsidige udvikling, og institutionerne skal gennem leg og pædagogisk planlagte aktiviteter give børnene mulighed for fordybelse, udforskning og erfaring. Børnene skal opleve medbestemmelse, medansvar og demokrati, og institutionerne skal fremme fællesskab, samhørighed og integration. Der skal arbejdes med at skabe sammenhængende overgang til skolen.

Hvert dagtilbud skal lave en skriftlig pædagogisk læreplan med mål for børnenes læring indenfor temaerne alsidig personlig udvikling, sociale kompetencer, sproglig udvikling, krop og bevægelse, naturen og naturfænomener, kulturelle udtryksformer og værdier (§ 8). Forældrebestyrelsen skal inddrages

³ I SFO er man underlagt skolebestyrelsens tilsyn

i arbejdet med læreplanen, og forældrene skal også inddrages i en skriftlig børnemiljøvurdering (§ 12), der kortlægger det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø, beskriver problemer og angiver handleplaner.

e) Forældres indflydelse, "pladsgarantien" mv.

Forældre har et retskrav på oprettelse af en forældrebestyrelse⁴ med et flertal af forældrerepræsentanter i hvert selvstændigt dagtilbud (§ 12). Forældrebestyrelsen har ret til at fastsætte principper (bl.a. pædagogiske principper), ret til at råde over en del af budgettet og ret til at indstille/deltage ved ansættelse af medarbejdere og ledere.

Dagtilbudsloven siger også (§ 23-27), at alle børn har ret til en plads i kommunale og selvejende daginstitutioner eller hos kommunale og private dagplejere.

Ingen børn kan opsiges fra en tildelt dagtilbudsplads, med mindre kommunen anviser en anden passende plads i tilsvarende dagtilbud.⁵ (§ 29) og endelig fastslår loven (§ 31), at kommunalbestyrelsen til børn i dagtilbud giver et tilskud, der svarer til mindst 75 pct. af de budgetterede brutto driftsudgifter.

Konklusion: Punkterne a-e opridser hovedlinjerne i de pædagogiske og demokratiske tab, der ligger i det aktuelle lovforslag.

3-5 årige børn der sættes i en USFO, får et langt ringere tilbud end de ifølge dagtilbudsloven er berettiget til. Institutionernes samfundsmæssige værdi og dermed pædagogprofessionens betydning for mindre børns trivsel, dannelse og udvikling tilsidesættes, og dertil kommer, at man med tilsidesættelse af forældres retskrav til at oprette forældrebestyrelse for hver enkelt daginstitution sætter den selvstændige danske daginstitutionstradition i frit spil.

4. *Problemstillinger ved samdrift mellem skole og daginstitution*

Samdrift mellem skole og (indtil flere) daginstitution(er) er kendetegnet ved, at den ledelses- og bestyrelsesmæssigt samdrevne institution fortsat drives på forskellige lovgrundlag⁶, nemlig for skolen Folkeskoleloven og for dagtilbud(ene) Dagtilbudsloven.

De "retssikkerhedsmæssige"⁷ problemer ved samdrift opstår primært omkring ledelse-, medarbejder- og forældreindflydelse. De lovparagraffer der henvises til i det følgende, er fra Dagtilbudsloven

a) Ledelse (§ 6)

Ved samdrift er der fortsat lovmæssig baggrund for at have en leder for såvel dagtilbuddet som for skolen. Selvom der fortsat er en pædagoguddannet leder for dagtilbuddet, kan kommunen gøre skolelederen til overleder (distriktsleder)⁸, og gøre denne til fællesleder. Fælleslederen (læs: skolelederen) er bestyrelsens sekretær. Sekretærfunktionen er ikke uden betydning, eftersom sekretæren sagsforbereder og indstiller til de beslutninger og prioriteringer, bestyrelsen skal tage.

⁴ dagtilbuddets bestyrelse kan frivilligt frasige sig retskravet til egen bestyrelse, såfremt den ønsker en fællesbestyrelse med skolen efter reglerne om samdrift iht. Folkeskolelovens § 24a.

⁵ I bemærkningerne til dagtilbudsloven nævnes at flytning fra dagpleje til daginstitution, eller flytning fra børnehave til fritidshjem er eksempler på andet tilsvarende tilbud. Lovbemærkningerne omtaler ikke om flytning fra en dagtilbudsplads til en USFO plads også er "andet tilsvarende dagtilbud"

⁶ Bortset fra (dele af) dagtilbudslovens § 6 og 14 (bestemmelse om leder og bestyrelse)

⁷ Med retssikkerhedsmæssige problemer menes bestemmelser der forsvinder/udvandes ift. at et dagtilbud *ikke* var samdrevet

⁸ Det er endnu uafklaret om, samt evt. i hvilket omfang, der iht. den nye dagtilbudslov er en minimumskompetence for dagtilbudslederen, eller om kommunalbestyrelsen kan delegerede de i loven beskrevne opgaver til en skoleleder.

b) Forældreindflydelse (§ 14)

Den fælles bestyrelse for skole og dagtilbud har den kompetence overfor dagtilbuddet, som er beskrevet i dagtilbudsloven. Den fælles bestyrelse dannes på skolebestyrelsens grundlag, dvs. at der dispenseres til at udvide skolebestyrelsen med et antal forældrerepræsentanter for dagtilbuddet, og de må ikke være flere end repræsentanterne for skolebørnene.

Fra at være en suveræn bestyrelse går dagtilbuddets forældrebestyrelse altså til at være et mindretal i en med skolen fælles bestyrelse.

I det foreliggende lovudkast er der den modifikation, at sager der alene vedrører dagtilbuddet, behandles af de bestyrelsesmedlemmer, der er valgt fra dagtilbuddet. Men i lovforslaget kommer man ikke nærmere ind på, hvad det betyder.

c) Personaleindflydelse (§ 14)

Medarbejderne i hvert selvstændigt dagtilbud har retskrav på at være repræsenteret i forældrebestyrelsen. Kommunalbestyrelsen afgør, om det er med eller uden stemmeret. I det fremsatte forslag er det forudsat, at både skolens og dagtilbuddets personale skal være repræsenteret i den fælles bestyrelse. Sammen med dagtilbuddets forældre indgår personalet dog som et mindretal i en større bestyrelse, og personaleindflydelsen kan blive vanskeligere at håndhæve.

Konklusion: Dagtilbuddets ledelse, forældreindflydelse og personaleindflydelse vil utvivlsomt blive udvandet ved samdrift. Det er et demokratisk tab – men det er også et pædagogisk tab, idet institutionspædagogikken ikke ligestilles med skolepædagogikken.

4.

Lovgivning om dagtilbudsbørn på privatskoler

Børnehavebørn kan iht. Lov om fri- og privatskoler *ikke* optages i privatskolens fritidsordning. Det er bestemt, at børn tidligst kan optages i en privat SFO ved skolegangens påbegyndelse, eller på det tidspunkt, hvor kommunalbestyrelsen har besluttet, at de "kommunale" børn overgår til hhv. SFO eller fritidshjem⁹. Der er således ikke en USFO hjemmel på det private skoleområde. Lov om privat og fri-skoler giver derimod privatskoler hjemmel til at drive privatinstitution for førskolebørn efter dagtilbudslovens § 19.4¹⁰.

Det indebærer, at ordningen er omfattet af dagtilbudslovens kvalitative bestemmelser (Pædagogisk Læreplan, Børnemiljøvurdering, kommunens mål og rammer; bestemmelser om forældrebestyrelse mm).

Konklusion: Børnehavebørn i institutioner tilknyttet privatskoler har en lovregulering om pædagogisk kvalitet, mål og rammer, som jævnaldrende i kommunalt drevne USFO ikke får med det fremsatte lovforslag.

⁹ Her tænkes på "forårsindskrivning" af kommende børnehaveklassebørn i fritidshjem/SFO

¹⁰ Kommunalbestyrelsen skal give et tilskud der tilsvare kommunens udgift pr plads, hvis privatskolen kan leve op til kommunens godkendelseskriterier

KL's indlæg
ved
Uddannelsesudvalgets minihøring
om folkeskolestrukturen

Onsdag den 6. februar 2008 kl. 9.00,
Proviandhusets mødelokale D,
Christiansborg

Budskaber

1. Generel KL tilfredshed med forslaget om større frihed til at organisere skolevæsenet i overensstemmelse med lokale forhold
2. KL er imod forslaget om, at en skole med flere undervisningssteder skal have et skoledistrikt for hver afdeling, fordi:
 - Det skaber øget bureaukrati
 - Det fratager skolebestyrelsen og skolelederen på skoler med flere undervisningssteder adgangen til at danne klasser på baggrund af faglige, pædagogiske og sociale hensyn
3. KL forudser derfor, at kommunerne vil lukke små skoler i landdistrikter helt, i stedet for at gøre dem til lokale undervisningssteder.

Kommentarer til OH 1 (se bilag)

- KL er tilfreds med, at kommunerne nu får større frihed til at organisere skolevæsenet, så vi kan løse opgaverne med kvalitet og en endnu bedre ressourcudnyttelse.
- Der er ingen tvivl - borgerne vil også blive mere tilfredse!
- Kommunerne har jo allerede gennemført udviklingsarbejder på disse områder. De er blevet evalueret, og evalueringen viser, at der er stor kvalitet og stor tilfredshed med at løse opgaverne på nye måder

Kommentarer til OH 2 (se bilag)

- For KL er det derimod uforståeligt, at der stilles forslag om, at en skole med flere undervisningssteder skal have et skoledistrikt for hver afdeling
- Og KL er imod det!

- Vi mener for det første, at forslaget vil øge bureaukratiet i en tid, hvor vi taler om en nødvendig afbureaukratisering Og vi mener at faglige, pædagogiske og sociale hensyn til eleverne sættes over styr
- Det øgede bureaukrati handler om, at kommunalbestyrelsen med dette forslag bliver nødt til hver eneste år at ændre skoledistrikterne for hver enkelt skole med flere afdelinger
- Det er nødvendigt, fordi der vil være et meget uhomogent elevtal på de enkelte undervisningssteder fra år til år
- Hvis kommunen skal sikre en kvalitativ og ressourcemæssig forsvarlig klassekvotient bliver de nødt til at sikre den gennem årlige ændringer af skoledistrikterne
- Som det er i dag kan en skole dynamisk danne klasser efter skolebestyrelsens principper

- For det andet mener KL, at forslaget fratager skolebestyrelsen og skolelederen adgangen til at danne klasser
- Forslaget vil medføre, at forældre til den enkelte elev vil få adgang til at bestemme, om deres barn skal gå i 1. a eller 1. b, fordi der er frit skolevalg.
- Det vil gå ud over alle elever. Det vil have stor effekt på undervisningen og elevernes udbytte af undervisningen, fordi klasserne som konsekvens ikke længere kan dannes på baggrund af faglige, pædagogiske og sociale hensyn

Kommentarer til OH 3 (se bilag)

- KL er sikker på, at konsekvensen vil være, at mange små skoler lukker helt - ikke bare som selvstændige skoler, men også som undervisningssteder
- Det er jo et krav til kommunerne, at vi tager ansvar for at udvikle folkeskolen med kvalitet og med fornuftig prioritering af ressourcerne
- Derudover er forslaget ulogisk. Der vil være forskel på at være skoleleder og skolebestyrelse på en skole, hvor bygningerne ligger på et matrikelnummer og på en skole, med bygninger på flere matrikler
- Efter KL's opfattelse bør en skole være et fællesskab, hvor børn og unge lærer - ikke en bygning.

KL foreslår - hvis der er politisk nervøsitet for, at kommuner vil etablere ét skoledistrikt i hele kommunen - at der fastsættes bestemmelser om, at et skoledistrikt maksimalt må rumme et vist antal elever. Et præcist tal for dette bør forhandles ud fra overvejelser om, hvad der vil give kommunerne den fornødne fleksibilitet, uden at eleverne får urimeligt langt til skole.

Henrik Larsen

Formand for KL's Børne- og kulturudvalg

Minihøring om folkeskolestrukturen 6. februar 2008

Generel KL tilfredshed med forslaget om større frihed til at organisere skolevæsenet i overensstemmelse med lokale forhold.

Ex:

- Udvidet SFO
- Integreret biblioteker
- Fælles ledelse uden begrænsninger
- Fælles ledelse og bestyrelse for dagtilbud og skole
- Ikke årgangsdelt undervisning
- Dispensationsmulighed for små skoler og afdelinger

Minihøring om folkeskolestrukturen 6. februar 2008

KL er imod forslaget om, at en skole med flere undervisningssteder skal have et skoledistrikt for hver afdeling, fordi:

- Det skaber øget bureaukrati. For at sikre kvaliteten og ressourceudnyttelsen bedst muligt bliver det nødvendigt at ændre skoledistrikter inden for den enkelte skole hvert år
- Det fratager skolebestyrelsen og skolelederen på skoler med flere undervisningssteder adgangen til at danne klasser på baggrund af faglige, pædagogiske og sociale hensyn. Forældrene til det enkelte elev vil få frit valg mellem fx 1.a, 1.b eller 1.c.

Minihøring om folkeskolestrukturen 6. februar 2008

KL forudser derfor, at konsekvensen bliver:

- At kommunerne vil lukke små skoler i landdistrikter helt, i stedet for at gøre dem til lokale undervisningssteder

Efter KL's opfattelse er en skole et fællesskab, hvor børn og unge lærer – ikke en bygning.

Kommentar - skolekonference/høring

- Børnene er vores vigtigste ressource, også i landdistrikterne. Vi føler, at børnene er ved at blive gidsler i en enorm centralisering, hvor stor, større, størst er det vigtigste punkt på den politiske dagsorden.

- I Landdistrikternes Fællesråd ser vi forskellighed som en styrke. Netop forskellige skolestørrelser er med til at skabe farverige børn og unge, der får en uvurderlig demokratisk dannelse i vore landsbyskoler. De opbygger stærke sociale kompetencer og ansvarsfølelse, da alle kræfter fra vugge til grav bidrager til fællesskabet i de små samfund. Det kan ikke testes, men det er guld værd for fremtidens unge.

- Skolelukning i et landdistrikt har negativ indvirkning på bosætningen. Det fremgår af en ny undersøgelse igangsat af Velfærdsministeriet (offentliggøres på skolekonferencen d.25-2 i Landstingssalen). Mener vi noget med et "Danmark i Balance", må folkeskoleloven ikke lempes så meget, at den virker som en opfordring til kæmpeskoler uden lokal forankring og ejerskab - og hermed yderligere affolkning af de små samfund.

- Stærk skoleledelse kræver nærvær. Det er vanskeligt at se, hvordan muligheden for at indføre fælles skoleledelse harmonerer med ønsket om at styrke ledelsen af den enkelte skole. Alle erfaringer viser, at god skoleledelse kræver fysisk nærvær og involvering i skolens dagligdag.

- Skolelukninger giver børnene lang transport. Halve og hele timer i en bus er en sløvende start på skoledagen for børnenes og fremmer hverken deres lyst eller indlæringssevne. Samtidig er det ressourcekrævende i tid og penge, at forældrene skal køre længere med børnene for at nå aktiviteter og klassekammerater. Alternativet hertil er, at de må undvære værdien af en sportslig og social aktiv fritid.

- Skolelukninger = øget transport = øget trafik og forurening. Det ringe tilbud af kollektive trafik i yderområderne betyder, at folk i landdistrikterne allerede er den gruppe i Danmark, der kører længst og dermed bruger mest tid i bilerne (Infrastrukturkommissionens rapport). En yderligere udtynding af samlingsstederne i lokalsamfundene vil blot øge behovet for denne transport, og dermed alle de gener, klima- og miljømæssigt, der er forbundet med biltrafikken.

Skolerne er så vigtig en brik i lokalsamfundet, at man ikke kan fjerne den, uden det påvirker alle de øvrige.

Lone Andersen
Formand, Landdistrikternes Fællesråd

Oplæg fra Skole og Samfund

Hvad er "en skole"?

Siden 1989, hvor de nuværende styrelsesregler i folkeskoleloven blev til, har Folketinget gjort det ganske klart, hvordan loven skal forstås. I lovbemærkningerne til 1989-loven er det udtrykt således:

"Detailstyring skal afløses af mål- og rammestyring. Det betyder, at såvel ministerium som kommunalbestyrelse bør fastlægge kravene til folkeskolen ved hjælp af mål og rammer, som det i videst muligt omfang overlades til den enkelte skole at udfylde. Ifølge de rammebestemmelser, som er indeholdt i forslaget, er udgangspunktet, at kommunalbestyrelsen har det overordnede ansvar for skolestrukturen, for tilsynet med skolevæsenet og for størrelsen af den økonomiske ramme, som efter forslaget bør tildeles de enkelte skoler."

Det forudsættes således i folkeskoleloven, at den enkelte skole har en høj grad af frihed til at tilrettelægge undervisningen efter de lokale forhold. Det understreges flere steder i lovbemærkningerne, at det forudsættes, at kommunerne uddelegerer så stor kompetence som muligt til den enkelte skole.

På den enkelte skole er det skolebestyrelsen, der udstikker de overordnede retningslinier for driften i form af principper, budgettet, ordensregler mv., mens det er skolelederen, der træffer alle konkrete afgørelser vedr. elever og personale.

Så længe alle parter loyalt efterlever de intentioner, der er lagt i loven fra Folketingets side er der ikke de store problemer i en sådan arbejdsdeling.

Men desværre har en del kommuner i de senere år besluttet at udnytte, at der er tale om en rammelov, som på nogle områder åbner mulighed for, at man kan handle mod lovens intentioner.

Loven definerer ikke nærmere, hvad der forstås ved begrebet "en skole". I almindelig sprogbrug udgør en skole en bygningsmæssig enhed, og det er også den opfattelse, der ligger bag lovens arbejdsdeling mellem kommunalbestyrelse, skolebestyrelse og skoleleder.

Men da loven ikke klargør, at "en skole" altid skal udgøre en bygningsmæssig enhed (således som Friskoleloven gør det), så kan kommunerne udnytte dette hul i lovgivningen og oprette skoler med mange geografisk adskilte bygningsmæssige enheder. De kommuner, der har valgt sådanne løsninger, kan ikke være i tvivl om, at de handler imod folkeskolelovens intentioner, men rent teknisk bryder de ikke loven.

Når en kommune nedlægger en række skoler og sammenlægger dem til én skole spredt på flere geografiske enheder fjerner kommunen samtidig en række rettigheder for de involverede borgere:

- forældrene mister den demokratiske indflydelse på den lokale skole, idet skolebestyrelsen nedlægges og erstattes af én samlet skolebestyrelse for samtlige skoleafdelinger
- børn og forældre mister retten til at blive optaget på den lokale skole og til at forblive på den skole, hvor de én gang er optaget
- børn og forældre mister retten til at vælge en anden skole i kommunen end distriktsskolen

Samtidig bliver skolelederen afgørende svækket, fordi han nu skal lede 3-4 adskilte skoler i stedet for én. Forældrenes kontakt med skolelederen i tilfælde af problemer eller konflikter bliver svækket,

fordi skolelederen ikke kan have noget nærmere kendskab til skoleafdelinger, han kun sjældent har fysisk kontakt med. Skolelederens kontakt med lærerkorpset svækkes ligeledes.

Der er kun én effektiv måde at forhindre disse uheldige konsekvenser i at opstå. Hullet i folkeskoleloven må lukkes, så det *klart i lovtæksten defineres, at en skole udgør en geografisk enhed med et selvstændigt skoledistrikt, skolebestyrelse og skoleleder.*

Den i lovudkastet foreslåede løsning, hvor hver skoleafdeling får tillagt sit eget distrikt, løser ganske vist nogle af problemerne for forældrene. Men fraværet af indflydelse på den lokale skole gennem skolebestyrelsen, og den øgede afstand til skolelederen vil stadig være et problem. Og der vil opstå nye tolkningsproblemer med den foreslåede løsning.

Fælles skoleledelse

Siden 2003 har det været muligt for kommunerne at indføre fælles ledelse for små skoler på landet.. Begrundelsen for dette tiltag har været bestræbelsen for at redde små skoler på landet. Der spares stort set ikke penge på at indføre fælles skoleledelse for flere skoler, idet den enkelte skole skal have en afdelingsleder med pædagogisk ansvar i stedet for en skoleleder.

Når kommunerne nu ønsker mulighed for at indføre fælles skoleledelse uden nogen restriktioner kan begrundelsen ikke længere være, at man ønsker at redde de små skoler. Det bagvedliggende motiv kan derfor kun være et ønske om en centralisering af magten og en fjernelse af den folkelige indflydelse på den lokale skole. Lovudkastet giver nemlig kommunerne frihed til at vælge, om de vil nedlægge skolebestyrelserne på de enkelte skoler og erstatte dem med én samlet skolebestyrelse. Hvis forslaget gennemføres er der ikke noget til hinder for, at en kommune laver fælles skoleledelse for fx 25 skoler, nedlægger samtlige skolebestyrelser og opretter én "bestyrelse" for de 25 skoler. I Skole og Samfund kan vi ikke se nogen fornuftig begrundelse for at give kommunerne øgede muligheder for at indføre fælles skoleledelse. Men såfremt Folketinget alligevel ønsker at indføre en sådan bestemmelse bør kommunerne forpligtes til at *opretholde en selvstændig skolebestyrelse* på de enkelte skoler. Ellers erstattes forældrenes indflydelse i skolebestyrelsen med den skolekommission, som ellers blev afskaffet med 1989-loven.

Folkeskolelovens styrelsesregler

I bemærkningerne til lovudkastet påstås det, at styrelsesreglerne i folkeskoleloven er uklare. Som nævnt er loven en rammelov, og Folketingets intentioner er udtrykt i bemærkningerne til 1993-loven:

" Lovteksten tilsigter en klarere kompetencefordeling mellem kommunalbestyrelsen, hvis skolepolitik fastlægges i form af rammer i henhold til § 40, og den enkelte skole, som får det samlede konkrete ansvar for den pædagogiske udvikling og ansvaret for undervisningens organisering og kvalitet. Kommunalbestyrelsens detailkompetence på dette område overføres således til den enkelte skole, der derved får et øget ansvar for, at undervisningen lever op til folkeskolens formål. Med henblik på at kunne opnå dette tillægges der samtidig skolerne øget frihed til at organisere undervisningen på en mere hensigtsmæssig måde. Der henvises i den forbindelse til bl.a. forslaget om at give skolebestyrelserne øget indflydelse på undervisningens organisering..."

Folkeskoleloven forstår således den enkelte skole som omdrejningspunktet for alle de beslutninger, der vedrører undervisningen af de enkelte børn. Skolen er lokalsamfundets skole, og forældrene har mulighed for at påvirke deres skole gennem valget til skolebestyrelsen.

I det foreliggende forslag til ændring af styrelsesreglerne er tankegangen ændret. Nu ses skolen som et kommunalt servicetilbud, og forældrene som forbrugere af denne kommunale service. Hvis de er utilfredse, kan de klage til de kommunale embedsmænd.

I et foreliggende lovudkast svækkes skolebestyrelsens rolle på en række afgørende punkter:

- det er ikke længere den enkelte skole, men kommunen, der har ansvaret for undervisningens kvalitet
- begrebet "selvstændig skole" fjernes fra loven
- skolebestyrelsen skal ikke længere høres inden ansættelse af lærere og skoleledere
- det overlades til kommunalbestyrelsen at træffe afgørelse om den enkelte skoleafdelings omfang
- personsager undtages fra skolebestyrelsens tilsyn
- skolebestyrelsens ret til at afgive udtalelse til kommunalbestyrelsen indskrænkes til kun at gælde spørgsmål, der vedrører skolebestyrelsens virksomhed
- bestemmelsen om, at skolelederen er ansvarlig for skolens virksomhed over for skolebestyrelsen, er fjernet

Skolelederens rolle svækkes ligeledes:

- skolelederen har ikke længere det administrative og pædagogiske ansvar for skolen
- skolelederen indgår i det almindelige ledelseshierarki i kommunen for så vidt angår administrative ledelsesopgaver

Til gengæld styrkes på papiret kommunalbestyrelsen. Men da en kommunalbestyrelse umuligt kan følge med i 25-30 skolars daglige drift er der i virkeligheden tale om, at den lokale skole svækkes til fordel for en styrkelse af centralt placerede embedsmænd i de enkelte kommuner. Der gives ingen begrundelse for en sådan centralisering og bureaukratisering af folkeskolen. Skolen og dens resultater vil tværtimod blive svækket, når det lokale ansvar og den lokale involvering fjernes fra loven. I Skole og Samfund må vi derfor anbefale, at alle ændringer vedrørende folkeskolens styrelsesregler tages af bordet.

Regler for valg til skolebestyrelsen

I forslaget opereres med toårige valgperioder. Skole og Samfund foreslår opretholdelse af en fireårig valgperiode, men indførelse af rullende valg hvert andet år på alle skoler. Se i øvrigt vedlagte detaljerede forslag.

080131

Forslag til ændring af reglerne om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen

Reglerne om valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen er senest ændret med bekendtgørelse nr. 903 af 26. september 2005.

Denne bekendtgørelse afskaffede listevalg, således at alle kandidater til skolebestyrelsesvalget nu opstiller som enkeltindivider. Den indførte endvidere brevafstemning (samt mulighed for webbaseret stemmeafgivning) i stedet for valg ved fremmøde.

Skolebestyrelsesvalget i 2006 viser, at de nye valgeregler på mange måder er en succes: Antallet af kandidater til skolebestyrelsen er ca. 5 % højere end i 2002, antallet af afstemningsvalg er øget med 21 %, og stemmeprocenten ved disse afstemningsvalg er gået i vejret med ikke mindre end 46 %.

Imidlertid viser valget, at tiden er løbet fra valgmødet som det forum, hvor kandidater til skolebestyrelsen opstilles. Kun 3,6 % af de valgberettigede deltog i disse valgmøder, hvilket er klart utilfredsstillende.

Skole og Samfund foreslår på denne baggrund en revision af reglerne for valg af forældrerepræsentanter til skolebestyrelsen, der bibeholder de velfungerende dele af den gældende valgordning, men anviser alternativer, der hvor valgordningen fungerer dårligt.

Udpegning af kandidater skal decentraliseres

Konkret foreslår Skole og Samfund, at udpegning af kandidater til skolebestyrelsen finder sted decentralt i de enkelte klasser. Der afholdes i forvejen klasseforældremøder i alle skolens klasser i løbet af foråret. Vi foreslår, at der på disse klasseforældremøder udpeges mindst én kandidat pr. klasse til skolebestyrelsen. Udpegningen af kandidater skal være afsluttet inden en bestemt frist, fx d. 30. april. Som i de gældende regler gives der herefter en frist på 10 dage for andre kandidater til at melde sig.

Den nye skolebestyrelse tiltræder ved skoleårets start pr. 1. august, og skolebestyrelsesvalget afvikles derfor i løbet af maj måned. Der gennemføres skolebestyrelsesvalg hvert andet år, idet valgene afholdes forskudt, således at halvdelen af kandidaterne er på valg hvert andet år, mens valgperioden forbliver 4 år. Der vil således til hvert valg kun være 3-4 kandidater på valg.

Forskudte valg sikrer, at forældre til børn, som starter i skolen, hurtigt kan komme til at stille op og stemme på kandidater til skolebestyrelsesvalget. Det sikrer samtidig, at forældre til børn i skolens ældste klasser, som går ud af skolen inden udløbet af den 4-årige valgperiode, alligevel med fornuft kan stille op til skolebestyrelsesvalget. Og endelig sikrer forskudte valg, at forældre til børn, som optages i overbygningsskoler fra fødeskoler, kan komme til at stemme og stille op til skolebestyrelsesvalget.

Vi gør opmærksom på, at næsten hver 5. af landets skoler allerede i dag afholder forskudte valg.

Valgmetode

Muligheden for afgørelse af valget ved fredsvalg afskaffes. Når der kun skal vælges 3-4 kandidater vil det være rimeligt, altid at give forældrene mulighed for at pege på de kandidater, de mener bør sidde i skolebestyrelsen. Skolen skal således forpligtes til at fremskaffe det nødvendige antal kandidater + 1 til hvert valg.

Selve valget afholdes i henhold til de nugældende regler, som afstemningsvalg med afstemning pr. brev eller på Internettet.

Fordelen ved denne valgmetode er, at den giver alle stemmeberettigede forældre lejlighed til at ytre sig om, hvem de mener, bør sidde i skolebestyrelsen. Dette giver skolebestyrelsen en høj grad af legitimitet over for omverdenen.

Maj 2006
